

פרק שמיני

ונטמטם בהם, הרי כי לא אמרו רק עבירה מטמטם לכו של אדם, ואמר כי הטמטום הזה מצד עבירה כי מפני שעבר המצות אשר ראוי לאדם מצד אשר נפשו נפש אלהית כמו שאמרנו, ולכך העבירה מטמטם לכו של אדם אבל אין זה מצד הטבע של השרצים.

ואם כי האמת הוא שכל הדברים האסורים מולידים מזג רע אין זה טעם האסור, רק כי מה שאסרה התורה אותם בזה נראה כי הם דברים יש בהם שנוי ויוצאים מכלל שאר המאכלים שהם טהורים, ובשביל השנוי שבהם ימשך אחריהם טבע זר משונה גם כן וכמו שכתבנו זה גם כן למעלה, אבל אין זה טעם באיסור והיתר שאם כן היתה התורה ספר רפואות או ספר הטבע. וכאשר השיב רבי יוחנן בן זכאי לגוי כי מצות פרה אדומה על דרך זה, והיא כמו פעולות הטבע או סגולה מן הסגולות, אמרו לו לזה דחיתו בקנה לומר לו כי מצות התורה על דרך זה, אבל אנו שאנו יודעים כי אין מצות התורה על דרך זה אם כן מה אתה אומר לנו, והשיב חייכם שאין המת מטמא ואין המים מטהרים, פירוש כי אין בטבע שיהיה המת מטמא או שיהיו המים מטהרים, שאין כאן דבר טבעי במצוה זאת רק גזרה גזרתי אי אתה רשאי לעבור עליה.

והפירוש הוא כי הכל מצד הסדר שנתן השם יתברך לנו מצוה שכלית מתחייב כן, ובשביל כך המת מטמא את האדם והמים מטהרים והכל מחייב החכמה היא התורה שנתן השם יתברך לאדם, אבל שיהיה דבר זה טבעי דבר זה אינו רק כי כך הסדר של ה' יתברך לאדם בחכמתו ומצד

התבאר לך כי התורה היא צרוף וזכור נפש האדם. ובמדרש (במדבר רבה יט, ח) שאל גוי אחד את ר' יוחנן בן זכאי אילן עובדיא דאתון עבדין נראים כמין כשפים, אתם מביאים פרה ושורפים אותה וכותשין אותה ונוטלין את אפרה ואחד מכם מטמא למת מזין עליו שנים ושלושה טיפין ואתם אומרים לו טהרת, אמר לו נכנס כך רוח חזוית מימך אמר לו לא, ראית אדם שנכנסה בו רוח חזוית אמר לו הן, אמר לו ומה אתם עושים אמר לו מביאים עיקרים ומעשנין תחתיו ומרביצין עליה מים והיא בורחת, אמר לו ישמעו אזניך מה שאתה מוציא מפוך כך הרוח הזה רוח טומאה דכתיב וגם את הנביאים ורוח המומאה אעביר מן הארץ (זכריה יג, ב) מזין עליו, והוא בורח, לאחר שיצא אמרו לו תלמידינו לזה דחית בקנה לנו מה אתה אומר, אמר להם חייכם לא המת מטמא ולא המים מטהרים אלא אמר הקב"ה חקה חקתי גזירה גזרתי אי אתה רשאי לעבור גזרתי דכתיב ואת חקת התורה (במדבר יט, ב) ע"כ.

הנה רבי יוחנן בן זכאי השיב לגוי כי מצות התורה הם תועלת בעצמם על דרך זה שאמר כי פרה אדומה היא מעברת רוח הטומאה, וכמו שחשבו קצת בני אדם כי התורה אסרה מאכלות האסורות מפני שהם מולידים מזג רע, וכן נתנו טעם בדם ובחלב שכלם הם מולידים מזג רע, וכל הדברים האלו אין בהם ממש לענין אסור שלהם. ובפרק אמר להם הממונה (יומא לט, א) ונטמאתם כם (ויקרא יא, מג) תנא רבי ישמעאל עבירה מטמטם לכו של אדם שנאמר אל תטמאו בהם ונטמאתם כם אל תקרא ונטמאתם אלא

בסוף אחר חייב
הוא הנה, ואלו היה
המעשה הזה
מעשה הטוב,
כפי סדר השכלי
לזה אין נתן
השם יתברך
היה המעשה
הם מצרפים
הכל לפי הסדר
להקב"ה בין
מן העורף, כי
הלוקק רק שכך
השכלי.

אדם כי המצות
רוצה השחיטה
הוא מעשה
לא מצד עצם
הנפש כמו
השם יתברך
שום שחיטה
לצרוף האדם
כי האדם יהיה
היה השחיטה
כן למה תהא
הוא טוב מצד
השחיטה היא
השחיטה השכל
בזה האדם הוא
בזה הזאת היא
אבל מצד עצם
אם נותר או
נצמו זה אינו,
אין שחיטה,
יתבאר זה.

החוק שהוא שייך לאדם המת מטמא והמים מטהרים. ומפני כך אין להרהר אחר זה כי עמוק עמוק מי ימצאנו, כי אין התורה טבעית, שאילו היתה התורה טבעית היה זה קשיא מה ענין הטומאה והטהרה, אבל אין זה דבר טבעי כלל רק הוא סדר שכלי. ואם כי אינו יודע ואינו מביין ענין החוק הזה, הלא התורה לא נתנה רק לצרף הבריות והצירוף הזה הוא לאדם בין יודע טעם של מצוה או לא ידע, רק כאשר מעשיו הם נמשכים אחר הסדר השכלי מה שראוי לו ובוזה מעשיו כמו שראוי לפי השכלי והוא צירוף וזכוכן נפשו מן הטבעי כמו שהתבאר, כי התורה היא סדר השכלי אשר ראוי לאדם במה שהוא אדם, ועל ידי המצות דבק בשכלי ועל ידי זה דבק בו יתברך וזהו דכתיב זאת חקת התורה וגו' (במדבר יט, ב).

וכבר אמרנו שאף אם אין ידוע לנו טעם וסבה של כל דבר ודבר שנמצא באדם למה הוא כך, מכל מקום ידוע לנו שאין דבר אחד לבטלה, וכך סדר השם יתברך בחכמתו כל הנבראים עליונים ותחתונים. וכן ענין המצות למה הם כך בודאי ידענו שכך נותן הסדר שסדר השם יתברך התורה וכך מתחייב ממנו, ולכך אין לשאול על טעם המצות למה הם כך, כי כך גזר השם יתברך הסדר לפי חכמתו ואין דבר אחד לבטלה וכך חקק השם יתברך. והאדם העושה והשומר הסדר הזה אשר סדר השם יתברך דבר זה צירוף וזכוכן נפש האדם, כי על ידי עשיית המצות שהם הסדר השכלי הוא דבק בשכלי ועל ידי זה דבק בו יתברך, והעובר על המצות הוא יוצא מן הסדר השכלי שסדר השם יתברך, וכל אשר יוצא מן הסדר מביא לו זה אבוד הנפש לגמרי.

ולפיכך כל מי שנותן במצות טעם על פי הטבע לומר כי לכך אסרה תורה חזיר מפני שהוא מוליד בגוף מזג רע וכן הוא בודאי האמת, וכן נתנו טעם באיסור חלב שהוא מוליד מזג רע וכן בדם ומכל

שכן בשקצים ובעופות הטמאות בכולם נתנו טעם על פי הטבע, וכאלו היתה התורה ספר מספרי הרפואות או ספר הטבע, חס ושלום לומר כך. ואם היה הדבר כמו שאמרו הם הרי אמרו בפרק קמא דחולין (יז, א) ובתים מלאים כל טוב (דברים ו, יא) אמר רבי ירמיה אמר רב כותלי דחזירי התיר להם, ואם שורש האסור בשביל מזג רע האסור להיכן הלך, וכן חלב אם מזגו רע אם כן בן פקוע למה חלבו מותר כדאיתא בפרק גיד הנשה (חולין עז, א) מה טעם בזה, וכן אם אסר השחיטה שלא נתאכזר למה התירה התורה בן פקוע בלא שחיטה, לכך אין ראוי לומר כך.

ואף אמנם כי האמת הוא כי כל אלו יש בהם מזג רע ודבר זה ימשך בודאי במה שיש בהם שנוי רע גם כן, אבל אין זה עיקר טעם המצוה רק שאינם ראויים אל האדם כפי הסדר אשר סדר השם יתברך לכך הרחיקה אותם ולפעמים לא הרחיקתם התורה. וזה אשר הבטיח השם יתברך ואכלת את כל העמים (דברים י, טו) לא היה ראוי הרחקה מצד שעתה ראוי שיהיה מקוים ובתים מלאים כל טוב ולפיכך לא הרחיקה התורה דברים אלו, וכמו שהתורה אסרה כאשר היה ראוי לאסור לפי הסדר השכלי כך התירה התורה אותו כאשר הוא להתיר, והכל לפי השכל אשר ראוי שיהיה בו הנהגת האדם.

וזה אמרם ז"ל (ילקוט ש קדושים, רמז תרכ"ו) לא יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר אי אפשי בדבר פלוני אלא אפשי ומה אעשה שאבי שבשמים גזר עלי, הורו בזה שאין לומר כי התורה טבעית שאם היתה טבעית לא היה בה קבול שכר אלהי על דבר שהוא טבעי, ולכך יאמר אפשי מצד הטבע רק השם יתברך גזר עלי בחכמתו מה שאין ראוי אל האדם ומיוחד בו נפשו.

ואם יאמר האדם למה נותן הסדר השכלי שיעשה האדם אלו המצות, בודאי